

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Sacramentis in genere, de Baptismo, de Confirmatione, de
Eucharistia, de Pœnitentia, de Extrema-Vnctione, de Ordine & de
Matrimonio

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

§. II. Verior seu probabilior sententia declaratur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77185](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77185)

ma ipsius: Sed Matrimonij Sacramentum non A
supponit pro contrahentibus: Ergo contrahen-
tes non sunt materia proxima illius. Minor pro-
batur: Subjectum receptivum Sacramenti,
non est id pro quo supponit ipsum Sacramen-
tum, alias enim baptizmus supponeret pro ipso
fuficiente: Sed uterque contrahentium est sub-
jectum receptivum Sacramenti matrimonij: Er-
go Sacramentum matrimonij non supponit pro
contrahentibus.

95 Alij demum existimant, verba à priori con-
trahente prolata, esse materiam huius Sacra-
menti, prolata autem à posteriori, esse formam;
sicut in numero ultima unitas est forma præce-
dentium, quia per eam determinantur præce-
dentes ad certam numeri speciem. Ita Richar-
dus, & Henriquez.

96 Sed hæc etiam sententia displicet, materia
enim huius Sacramenti non debet esse vaga, &
in contrahentium potestate sic posita, ut fieri
possit forma, sed certa & invariabilis: At si con-
sisteret in verbis illis solis quæ prior contrahens
profert, non esset certa & invariabilis, sed vaga,
& in contrahentium potestate esset, ex materia
facere formam, & contra; quando quidem ut-
terque potest facere quod verba sua quibus ex-
primit suum consensum, prius vel non prius pro-
ferantur, quam verba alterius: Ergo materia hu-
ius Sacramenti, non sunt verba à priori contra-
hente prolata.

97 Confirmatur: Etiam si accideret quod contra-
hentes simul tempore verbis aut nutibus suum
consensum exprimerent, nihilominus esset ve-
rum Sacramentum matrimonij, & tamen nulla
essent verba priora pro materia: Ergo &c.

§. II.

Verior seu probabilior sententia declaratur.

98 Quinta igitur & probabilior sententia do-
cet, eadem verba seu signa conjugum quib-
us mutuum consensum exprimunt, esse sibi in-
vicem materiam & formam, secundum diversas
considerationes, nam quatenus per ea mutuo
sua corpora in conjugum sibi invicem tradunt,
habent rationem materiam; in quantum vero per
ea corporum traditionem sibi mutuo factam ac-
ceptant, habent rationem formam. Hanc senten-
tiam sic explicatam docent ex Thomistis Domi-
nicus Soto, & Petrus de Ledesma; ex tra-
neis vero Suarez, Bellarminus, Sanchez, Co-
ninck, Amicus, & alij.

99 Ratio à priori illius est, quia in contractibus
civilibus, traditio ut sensibili signo facta, habet
rationem materiam; acceptatio vero verbis ex-
pressa, habet rationem formam: Sed matrimo-
nium in ratione contractus non differt à reli-
quis contractibus civilibus, neque, ut Sacramen-
tum est, diversam habet materiam aut formam
à seipso ut contractus est: Ergo in matrimonio
eadem verba vel signa conjugum, mutuum con-
sensum exprimentia, quatenus sunt traditio, ha-
bent rationem materiam; prout vero sunt accepta-
tio, habent rationem formam. Minor est certa,
Major vero sic ostenditur. Illud habet rationem
materiam, quod se habet ut determinabile; quod
vero est determinativum, habet rationem formam:
Sed traditio habet rationem determinabili-
lis, completurque & perficitur per acceptatio-
nem, quæ se habet per modum determinatis: Er-
go in contractibus civilibus, traditio ut signo
sensibili facta, habet rationem materiam, accepta-
tio vero rationem formam.

Dices primo, non semper traditio ut quilibet
forme & determinabile, præcedit & inclinat con-
tractum, sed aliquando subsequitur, completurque
perficit illum, ut constat in contractu donationis,
in quo potest acceptatio præcedere; potest
enim quis prius velle habere donum æquum ab alio
quo, eumque petere, & alter postea donum
vel promittere, atque ita complere contractum
donationis aut stipulationis perfectæ, præter
parag. si quis si de verborum obligationibus
go in contractibus civilibus traditio non habet
semper rationem materiam.

Respondeo primo, in contractibus non atten-
di quid per accidens, & in uno vel altero casu
fiat, sed quid regulariter & per se; & quia regu-
lariter & per se traditio præcedit & inclinat con-
tractum, acceptatio vero subsequitur, determi-
nat, & perficit illum, recte illa ponitur ut mat-
ria, hæc ut forma contractus.

Respondeo secundo, quod etiam in eo casu
quo acceptatio tempore præcedit traditionem,
traditio habet rationem materiam, & acceptatio
rationem formam: completurque & perficitur con-
tractum; nam licet acceptatio duratione sit pri-
or traditione, causalitate tamen est posterior,
quia in instanti quo exprimitur consensus tradi-
tionis à donante, acceptatio à donatario prius
tempore facta, ut contractum perficiat & com-
pleat, debet per modum actus moraliter peris-
verantis, ratificare traditionem sibi à donatore
factam, & consequenter supponere illam prius
naturâ ut determinabilem, ut recte observavit
Amicus.

Dices secundo, Ex Florentino in Decreto
Eugenij, omnia Sacramenta novæ legis
periciuntur, rebus tanquam materia, verbis
tanquam forma, & personâ ministri concipientis
Sacramentum, cum intentione faciendi quod
facit Ecclesia: Ergo verba seu nutus quibus con-
juges mutuum consensum exprimunt, non pos-
sunt esse sibi invicem materia & forma in Sa-
cramento matrimonij.

Confirmatur: In quolibet Sacramento mat-
ria, forma, & minister, realiter debent distingui.
Sed si verba seu nutus conjugum sibi invicem
materia & forma, tria illa non distinguuntur
realiter, consensus enim unius & ejusdem par-
tis, ut per verba vel nutus expressus, rationem for-
mæ & materiam habebit, secundum diversas con-
siderationes; & præterea cum ipsi conjuges sint
ministri huius Sacramenti, si ipsorum traditio
habeat rationem materiam, causa materialis &
efficiens coincident in eandem personam, quod
videtur absurdum: Ergo &c.

Ad instantiam respondet, eo, quod quando Flo-
rentinus ait, omnia Sacramenta novæ legis con-
stare ex rebus & verbis, non ita strictè accipi de-
bent nomina rerum & verborum, ut neque res
pro verbis, neque verba pro rebus interduci
possint, sed nomine rerum intelligenda sunt
ea omnia quæ sunt vice earum, id est quæ ita ad-
hibentur in Sacramentis loco rerum, ut licet
ipsæ, per alia signa determinentur ad significan-
dum; & similiter nomine verborum intelligi de-
bent omnia quæ loco verborum adhiberi solent
ad aliquid significandum, ut litteræ, nutus, & li-
milia, quæ rerum significationem determinare
solent: cum enim materia & forma in Sacramen-
tis assignentur per analogiam ad materiam &
formam physicam, illud assignatur ut materia,
quodcumque tandem sit, quod imitatur mat-
teriam

riam physicam; illud verò habet rationem formæ, quod formæ physicæ assimilatur. Sicut ergo in Sacramento penitentia, quia confessio peccatorum determinatur per absolutionem penitentis, ad significandum remissionem peccatorum, verba penitentis per comparationem ad verba Sacerdotis, appellantur res Sacramenti penitentia; ita similiter quia in Sacramento matrimonij, verbatim conjugis quibus suum corpus alteri tradit, determinatur per verba alterius, talem traditionem acceptantis, & e converso, hinc fit quod verba seu nutus quibus conjuges mutuo suum consensum exprimunt, sunt sibi invicem materia & forma, secundum diversos respectus supra explicatos.

Ad confirmationem nego Majorem, licet enim Florentinum dicat, omnia novæ legis Sacramenta perfici materia, formâ & intentione ministris, non tamen asserit tria illa esse necessario realiter distincta, idè quod ad veritatem hujus dicti, distinctio rationis seu virtualis sufficit. Addo quod, etsi materia totalis Sacramenti matrimonij copulationis sumpta, & forma item totalis simul sumpta, ad invicem comparata, non distinguantur realiter; si tamen unâquæque materia partialis divisim accipiat, distinguitur realiter à forma partiali quâ perficitur; verba enim conjugis exprimentia traditionem proprii corporis, quæ habent rationem materiæ, distinguuntur realiter à verbis alterius quibus talem traditionem acceptat, & quæ se habent ad modum formæ.

Ad illud quod subditur de ministris hujus Sacramenti, dicendum est, nullum esse inconveniens, quod in hoc Sacramento causa materialis & efficiens coincident in eisdem personis; id enim exigit natura contractus, in quo contrahentes se ipsos tradunt, ut constat exemplo illius qui se in servum alicui venderet, idem enim simul esset vendens & res vendita, subindeque illius contractus causa efficiens & materialis. Idem cum proportionè dicendum est de conjugibus contractum & Sacramentum matrimonij celebrantibus, habet enim secundum diversos respectus simul rationem causæ efficientis & materialis talis contractus & Sacramenti.

DISPUTATIO III.

De Sponsalibus.

Ad questionem 43. Supplementi.

Cum sponsalia maximam cum matrimonio connexionem habeant; & sint veluti inchoatio futuri matrimonij, & dispositio moralis ad illud, merito S. Doctor, postquam de matrimonio in ratione contractus & Sacramenti considerato disseruit, agit de sponsalibus; de quibus etiam tractat jus civile toto ff. & cap. de sponsalibus, & Canonicum tit. de sponsalibus, in 6. De illis etiam breviter in hac disputatione disseremus, earumque naturam, obligationem, personarum habilitatem, & causas quibus dissolvuntur, examinabimus.

ARTICULUS PRIMUS.

Quid sint sponsalia, & quænam ad illorum valorem requirantur.

Sponsalia à spondendo dicta sunt, è quod mos fuit veteribus stipulare & sponderi sibi uxores futuras, ut ait Ulpianus lib. 2. ff. de sponsalibus, eaque sponsio fiebat olim non ab illa quæ in uxorem ducenda erat, sed ab ejus patre, vel tutore, aut alio qui eam daturus erat, qui idcirco sponsor dicebatur, nuptura verò sponsa, & vir puellam ducturus, sponsus appellabatur. Hujus consuetudinis seu sponsionis ratio assignatur in jure, can. Institutum 23. qu. 2. ubi dicitur hanc esse consuetudinem, ut jam pactæ sponsæ, non statim tradantur, ne vilem habeat maritus datam, quam non suspiraverit sponsus dilatare. Quod enim quis non diligit, nec optat, facile contemnit, ut habetur can. presens 20. quæst. 3.

Porro sponsaliorum nomen variis rebus accommodari solet. In primis enim interdum contractus matrimonij, per verba de presenti, & matrimonium nondum consummatum, dicitur sponsalia, & ipsi conjuges, qui de presenti contraxerunt, nondum tamen carnaliter se cognoverunt, appellantur sponsi. Ita sumitur Luca 2. ubi dicitur Maria fuisse Josephi sponsa uxor, & Matt. 1. Cum esset desponsata mater Jesu Maria Joseph. Et hæc acceptio in lingua Gallica familiaris est, ejusque rationem reddit D. Thomas hic ar. 1. ad 6. quia nimirum qui matrimonium per verba de presenti contrahit, futurum matrimonij actum spondet: sicut qui per verba de futuro sponsalia celebrat, ipsum matrimonium futurum promittit. Secundo nomen illud quod à sponso sponsæ dari solent ad ornatum illius, quæ jocalia communiter dicuntur sponsalia etiam vocari solent. Quo sensu intelligendum est illud 1. Regum 18. Non habet Rex sponsalia necesse, nisi tantum centum præputia Philistinorum. Eodemque sensu dicitur 1. T. Cod. si nuptia ex rescripto petantur, sponsalia, hoc est verbarum data nomine, reddi sibi præcepto legum cum statuta pœna deposcunt. Tertio tandem sumitur magis propriè nomen sponsaliorum, pro futuri matrimonij promissione, in quo sensu definiuntur sponsalia cap. Nostres 30. qu. 5. & l. 1. ff. de sponsalibus, futurarum nuptiarum promissio. Dicitur; futurarum nuptiarum, ut sponsalia distinguantur à matrimonio, qui contractus est per verba de presenti expressus; sponsalia autem contrahuntur per verba de futuro; ut accipiam te in uxorem, accipiam te in virtum. Dicitur promissio, quia ad sponsalia non sufficit propositum aut simplex voluntas, cum illa non sufficiat ad inducendam obligationem, sed requiritur necessariò promissio, seu voluntas se obligandi, quæ mutua ex parte utriusque contrahentis esse debet. Unde notanter jurisconsultus usus est voce repromissionis, quæ mutuam promissionem importat: Nam sicut in matrimonio non sufficit consensus unius, sed requiritur mutua ex parte utriusque: ita nec in sponsalibus, quæ matrimonio inchoatio sunt, sufficit promissio unius, sed utriusque; necessaria est; unde si alter solum accipiet promissionem, sed non repromittat, neuter obligatur vi sponsalium, an verò vi simplicis promissionis obligari possit, infra dicemus.

Observandum est autem primò cum D. Tho.